SODBA SODIŠČA (sedmi senat)

z dne 15. maja 2008 *

V zadevi C-276/07,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 234 ES, ki ga je vložilo Corte d'appello di Firenze (Italija) z odločbo z dne 18. maja 2007, ki je prispela na Sodišče 11. junija 2007, v postopku

Nancy Delay

proti

Università degli studi di Firenze,

Istituto nazionale della previdenza sociale (INPS),

Italijanski republiki,

SODIŠČE (sedmi senat),

v sestavi U. Lõhmus, predsednik senata, J. N. Cunha Rodrigues (poročevalec) in A. Arabadjiev, sodnika,

* Jezik postopka: italijanščina.

generalni pravobranilec: J. Mazák,
sodna tajnica: K. Sztranc-Sławiczek, administratorka,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 6. marca 2008,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

— za N. Delay L. Picotti, odvetnik,

— za Università degli studi di Firenze R. de Angelis in S. de Felice, odvetnici,

— za Istituto nazionale della previdenza sociale (INPS) L. Maritato, A. Coretti in F. Correra, odvetniki,

— za Italijansko republiko I. M. Braguglia, zastopnik, skupaj s S. Fiorentinom, avvocato dello Stato,

— za Komisijo Evropskih skupnosti E. Traversa in L. Pignataro, zastopnika,

na podlagi sklepa, sprejetega po opredelitvi generalnega pravobranilca, da bo v zadevi razsojeno brez sklepnih predlogov,

izreka naslednjo

Sodbo

1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 39 ES.

2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med N. Delay ter Università degli studi di Firenze, Istituto nazionale della previdenza sociale (INPS) in Italijansko republiko glede priznanja njenih pravic, ki jih je pridobila ob izvajanju nalog lektorja na izmenjavi.

Pravni okvir

Nacionalna ureditev

3 V italijanskem pravnem redu obstaja posebna skupina učiteljev tujih maternih jezikov, t. i. „lektorji na izmenjavi“, na podlagi sporazumov o kulturni izmenjavi med Kraljevino Belgijo in Italijansko republiko ter na podlagi zakona št. 62 z dne 24. februarja 1967 (GURI št. 65 z dne 13. marca 1967, v nadaljevanju: zakon št. 62/1967).

4 Člen 24 zakona št. 62/1967 določa:

„1. Tuje državljane je mogoče v skladu z nekaterimi pravilno ratificiranimi sporazumi o kulturni izmenjavi zaposliti kot predavatelje s skrajšanim delovnim časom za obdobje enega leta, z možnostjo podaljšanja, katerih delovno mesto z odstopanjem od člena 13, zadnji odstavek, zakona št. 349 z dne 18. marca 1958 ustreza delovnemu mestu rednih lektorjev.

2. Zaposlitev teh predavateljev s krajšim delovnim časom se opravi z odločbo rektorja, po posvetovanju s fakultetami in šolami ter na predlog predstojnika katedre, ki opravi izbor s seznama treh oseb, ki ga pripravijo pristojni organi države izvora.

3. Običajni dokumenti se nadomestijo z izjavami pristojnih diplomatskih organov, ki potrjujejo, da izbrana oseba izpolnjuje vse pogoje, vključno s spričevali, ki jih zahteva služba univerze za zaposlitev lektorjev v pristojni državi izvora.

4. Na podlagi podrobnih pravil iz zgoraj navedenih odstavkov in v skladu s pravilno ratificiranimi sporazumi o kulturni izmenjavi je mogoče redne lektorje za jezik in književnost ter tuji jezik nadomestiti z zaposlitvijo tujih državljanov na delovno mesto lektorjev s krajšim delovnim časom, na podlagi odobritve ministrstva za javno izobraževanje.

[…]“

5 Člen 28 dekreta predsednika republike št. 382 z dne 11. julija 1980 (redni dodatek h GURI št. 20 z dne 31. julija 1980) določa:

„V okviru dogovorjenega financiranja […] lahko rektorji, da bi zadovoljili dejanske potrebe študentov, ki obiskujejo jezikovne tečaje, s pogodbo zasebnega prava na obrazložen predlog zainteresirane fakultete, če je potrebno, zunaj posebnih mednarodnih sporazumov zaposlijo lektorje tujega maternega jezika z dokazano in priznano strokovno usposobljenostjo, ki jo potrdi fakulteta, pri čemer njihovo število ne sme presegati razmerja 1 proti 150 med lektorjem in študenti, ki dejansko obiskujejo tečaj. […]

Pogodb iz prvega odstavka ni mogoče podaljšati dlje od obdobja akademskega leta, za katero so bile ustanovljene, in jih je mogoče vsako leto obnoviti, vendar na največ pet let. […]“

6 Italijanska republika je na podlagi sodb z dne 30. maja 1989 v zadevi Allué in Coonan (33/88, Recueil, str. 1591) in z dne 2. avgusta 1993 v združenih zadevah Alluè in drugi (C-259/91, C-331/91 in C-332/91, Recueil, str. I-4309) sprejela zakonski dekret št. 120 z dne 21. aprila 1995, ki je bil spremenjen z zakonom št. 236 z dne 21. junija 1995 (GURI št. 143 z dne 21. junija 1995, str. 9, v nadaljevanju: zakon št. 236/95), katerega namen je bila reforma poučevanja tujih jezikov na italijanskih univerzah.

7 Z zakonom št. 236/95 so se določila štiri bistvena pravila:

— delovno mesto lektorja za tuji materni jezik, kot je določeno v členu 28 dekreta predsednika republike št. 382 z dne 11. julija 1980, se ukine in nadomesti z delovnim mestom „jezikoslovnega sodelavca in strokovnjaka za materni jezik“ (v nadaljevanju: jezikoslovni sodelavec);

— univerze zaposlijo jezikoslovne sodelavce na podlagi pogodbe o delu zasebnega prava (in ne več kot samozaposlene), običajno sklenjene za nedoločen čas in izjemoma, za zadovoljevanje začasnih potreb, za določen čas;

— zaposlitev jezikoslovnih sodelavcev se izvede v okviru postopka javnega izbora, katerega podrobna pravila določijo univerze na podlagi svoje ureditve;

— pogodbeni lektorji za tuji materni jezik in osebe, ki jim je pogodba potekla, imajo – razen če podaljšanje pogodbe ni mogoče zaradi osebne neprimernosti ali ukinitve delovnega mesta – pravico do prednostne zaposlitve in poleg tega na podlagi člena 4, tretji odstavek, zakona št. 236/95 ohranijo pravice, pridobljene v okviru prejšnjih delovnih razmerij.

8 Člen 1(1) zakonskega dekreta št. 2 z dne 14. januarja 2004 o nujnih določbah glede plačila jezikoslovnih sodelavcev na nekaterih univerzah in o enakosti (GURI št. 11 z dne 15. januarja 2004, str. 4) določa:

„Z izvršitvijo sodbe [z dne 26. junija 2001 v zadevi Komisija proti Italiji (C-212/99, Recueil, str. I-4923)] Sodišča […], se jezikoslovnim sodelavcem, nekdanjim lektorjem za tuj[i materni] jezik na univerzah v Basilicatu, Milanu, Palermu, Pisi, ‚La Sapienza'

v Rimu in ‚L'Orientale' v Neaplju […] v sorazmerju s številom opravljenega dela, ob upoštevanju, da polni delovni čas vsebuje 500 ur, prizna plačilo, ki ustreza plačilu raziskovalcev za določen čas, in sicer od dneva prve zaposlitve, razen v primeru ugodnejših plačil; […]"

9 Zakon št. 230 z dne 18. aprila 1962 v zvezi z ureditvijo pogodbe o delu za določen čas (GURI št. 125 z dne 17. maja 1962, v nadaljevanju: zakon št. 230/62), ki se uporablja za domače delavce, katerih delovno razmerje je urejeno s pogodbami zasebnega prava, v členu 2 določa, da „če se delovno razmerje nadaljuje po izteku datuma, ki je bil prvotno določen ali pozneje podaljšan, se šteje, da je bila pogodba o zaposlitvi sklenjena za nedoločen čas od datuma prve zaposlitve delavca".

10 Iz predložitvene odločbe izhaja, da kategorija lektorjev na izmenjavi ni bila nikoli ukinjena.

Spor o glavni stvari in vprašanje za predhodno odločanje

11 Belgijska državljanka N. Delay je bila zaposlena kot lektorica na izmenjavi na Università degli studi di Firenze od 1. novembra 1986 do 31. oktobra 1994 na podlagi več zaporednih pogodb za določen čas. N. Delay se je najprej udeležila natečaja, ki ga je organiziral commissariat général aux relations internationales de Bruxelles (generalni komisariat za mednarodne odnose v Bruslju) za lektorje za francoski jezik in francosko književnost. Potem ko je uspešno opravila natečaj, je bil njen življenjepis skupaj z imeni drugih uspešnih udeležencev posredovan navedeni univerzi, da bi ta lahko izbrala lektorja na izmenjavi.

12 Ker njena pogodba 31. oktobra 1994 ni bila podaljšana, njenega imena ni bilo več na seznamu, ki so ga belgijski organi posredovali Università degli studi di Firenze.

13 N. Delay je 28. decembra 1994, potem ko je bila dva meseca brezposelna, z isto univerzo sklenila pogodbo o zaposlitvi za nedoločen čas, ki je urejena z zakonom št. 236/95, ki je od 1. januarja 1994 veljal za jezikoslovne sodelavce.

14 Kljub enakosti delovnih mest je bil osebni prejemek, uveden z novo ureditvijo, manjši od plače, ki jo je N. Delay prejemala prej. Ker se N. Delay ni mogla sporazumeti z Università degli studi di Firenze, je pri Tribunale di Firenze 21. julija 2003 vložila tožbo, s katero je zahtevala zlasti to, naj se njena pogodba šteje, kot da je bila sklenjena za nedoločen čas od 1. novembra 1986, tj. od začetka njenega delovnega razmerja z Università degli studi di Firenze. N. Delay je v bistvu želela pridobiti ugodnosti v zvezi s priznanjem pridobljenih pravic za nekdanje lektorje za tuji materni jezik, predvidenim z zakonskim dekretom št. 2 z dne 14. januarja 2004.

15 Tribunale di Firenze je njeno zahtevo zavrnilo, pri čemer je zlasti ugotovilo, da lektorji na izmenjavi niso ista kategorija kot lektorji za tuji materni jezik, ki se jih še naprej obravnava v skladu s posebno ureditvijo.

16 N. Delay se je pritožila pri Corte d'appello di Firenze, ki je menilo, da ni jasno, ali so bila v primeru lektorjev na izmenjavi spoštovana načela, ki jih je Sodišče navedlo

v sodbi z dne 18. julija 2006 v zadevi Komisija proti Italiji (C-119/04, ZOdl., str. I-6885), in je zato prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo to vprašanje:

„Ali se člen 39 [ES] in sekundarni akti (zlasti razlage [zgoraj navedenih] sodb z dne 26. junija 2001 [Komisija proti Italiji] in z dne 18. julija 2006 [Komisija proti Italiji]) lahko razlagajo tako, da se šteje za zakonito ureditev, na podlagi katere ‚lektorjem na izmenjavi', ki so bili (v skladu z zakonom št. 62/1967) zaposleni po pogodbi o zaposlitvi za določen čas, ob zamenjavi te pogodbe s pogodbo o zaposlitvi za nedoločen čas ni zagotovljena ohranitev vseh pravic, ki so jih pridobili od dneva svoje prve zaposlitve, ne le glede povišanja njihovih plač, ampak tudi delovne dobe in prispevkov za socialno varnost, ki jih je plačal delodajalec?"

Vprašanje za predhodno odločanje

17 Predložitveno sodišče s tem vprašanjem v bistvu želi izvedeti, ali člen 39(2) ES nasprotuje temu, da se osebi, ki je v takem položaju kot tožeča stranka v postopku v glavni stvari, ob zamenjavi pogodbe o zaposlitvi za določen čas lektorja na izmenjavi s pogodbo o zaposlitvi za nedoločen čas jezikoslovnega sodelavca zavrne priznanje pravic, pridobljenih od dneva njene prve zaposlitve, glede povišanja plače, delovne dobe in prispevkov za socialno varnost, ki jih je plačal delodajalec.

18 Opozoriti je treba, da v skladu s členom 39(2) ES prosto gibanje vključuje odpravo vsakršne diskriminacije na podlagi državljanstva delavcev držav članic v zvezi z zaposlitvijo, plačilom in drugimi delovnimi in zaposlitvenimi pogoji.

19 V skladu z načelom enakega obravnavanja, ki je posebej izraženo v členu 39 ES, naj se primerljivi položaji ne obravnavajo različno in naj se različni položaji ne obravnavajo enako, razen če je tako obravnavanje objektivno utemeljeno (glej zlasti sodbo z dne 3. maja 2007 v zadevi Advocaten voor de Wereld, C-303/05, ZOdl., str. I-3633, točka 56).

20 Za ugotovitev morebitnega diskriminatornega obravnavanja N. Delay je treba preveriti, ali bi bile domačemu delavcu, ki je v primerljivem položaju kot tožeča stranka v postopku v glavni stvari, priznane pravice, pridobljene od dneva njegove prve zaposlitve.

21 Poudariti je treba, da če se domačemu delavcu, ki je v delovnem razmerju na podlagi pogodbe zasebnega prava, pogodba o zaposlitvi za določen čas na podlagi zakona št. 230/62 zamenja s pogodbo o zaposlitvi za nedoločen čas, se ohranijo vse njegove pravice, ki jih je pridobil od dneva njegove prve zaposlitve. To jamstvo ne učinkuje le v zvezi s povišanjem plače, ampak tudi v zvezi z delovno dobo in prispevki za socialno varnost, ki jih je plačal delodajalec.

22 Kot je Sodišče že odločilo, mora biti zakon št. 230/62 zaradi primerjave namenjen nadzoru tega, ali je ureditev, ki velja za nekdanje lektorje za tuji materni jezik, ki so postali jezikoslovni sodelavci, podobna splošni ureditvi za vse domače delavce ali, nasprotno, zanje velja nižja raven varstva (zgoraj navedena sodba z dne 26. junija 2001 v zadevi Komisija proti Italiji, točka 25).

23 Če imajo domači delavci na podlagi zakona št. 230/62 pravico do obnovitve svoje kariere z vidika povišanja plače, delovne dobe in prispevkov za socialno varnost, ki jih je plačal delodajalec, od dneva svoje prve zaposlitve, morajo imeti tudi nekdanji lektorji za tuji jezik, ki so postali jezikoslovni sodelavci, pravico do podobne obnovitve z učinkom od dneva njihove prve zaposlitve (zgoraj navedena sodba z dne 26. junija 2001 v zadevi Komisija proti Italiji, točka 30).

24 Vendar je treba opozoriti, da se pri uporabi zakona št. 230/62 za domače delavce predpostavlja nadaljevanje delovnih razmerij med delodajalcem in delavci.

25 Iz spisa, ki je bil predložen Sodišču, izhaja, da je pogodba o zaposlitvi za lektorja na izmenjavi N. Delay potekla 31. oktobra 1994 in da je bila njena pogodba za jezikoslovnega sodelavca sklenjena šele 28. decembra 1994, torej dva meseca pozneje.

26 Nacionalno sodišče, ki je edino pristojno za presojo dejstev in za razlago nacionalne zakonodaje, mora ugotoviti obstoj stalne zveze med nalogami, ki jih je opravljala N. Delay, ko je bila zaposlena na Università degli studi di Firenze kot lektorica na izmenjavi, in tistimi, ki ji jih je ista univerza naložila kot jezikoslovni sodelavki.

27 Navedeno sodišče mora pri presoji preveriti, prvič, ali imata poklicna dejavnost, ki jo opravljajo lektorji na izmenjavi, in poklicna dejavnost, ki jo opravljajo jezikoslovni sodelavci, enako funkcionalno vsebino, zlasti v zvezi z opredelitvijo pedagoških

vrednosti jezikovnih tečajev in v zvezi s preizkusi znanja študentov, in, drugič, ali obe vrsti zadevnih nalog zadovoljujeta iste potrebe poučevanja na italijanskih univerzah.

28 Če bi predložitveno sodišče ugotovilo, da obstaja stalna zveza med nalogami lektorja na izmenjavi in nalogami jezikoslovnega sodelavca, ki jih je N. Delay opravljala kljub začasni prekinitvi delovnega razmerja s svojim delodajalcem, bi bilo treba nujno preučiti, ali bi bile domačemu delavcu v primerljivem položaju na podlagi zakona št. 230/62 priznane vse njegove pravice, ki jih je pridobil od dneva svoje prve zaposlitve.

29 Še podrobneje, v zvezi z učinki prekinitve delovnega razmerja je treba poudariti, da je Sodišče v točki 28 zgoraj navedene sodbe z dne 26. junija 2001 v zadevi Komisija proti Italiji odločilo, da je mogoče le s podrobno analizo vsebine, in ne oblike zakonskih ureditev ugotoviti, ali njihova dejanska uporaba za različne kategorije delavcev, ki so postavljeni v primerljive pravne položaje, vodi do položajev, ki so združljivi ali, nasprotno, nezdružljivi s temeljnim načelom prepovedi diskriminacije na podlagi državljanstva.

30 Ob upoštevanju navedenih preudarkov je treba na postavljeno vprašanje odgovoriti, da člen 39(2) ES nasprotuje temu, da se osebi, ki je v takem položaju kot tožeča stranka v postopku v glavni stvari, ob zamenjavi pogodbe o zaposlitvi za določen čas lektorja na izmenjavi s pogodbo o zaposlitvi za nedoločen čas jezikoslovnega sodelavca zavrne priznanje pravic, pridobljenih od dneva njene prve zaposlitve, glede povišanja plače, delovne dobe in prispevkov za socialno varnost, ki jih je plačal delodajalec, ker bi bil domači delavec v primerljivem položaju deležen ugodnosti takega priznanja. Predložitveno sodišče mora preveriti, ali gre v postopku v glavni stvari za tak primer.

Stroški

31 Ker je ta postopek za stranke v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški, priglašeni za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (sedmi senat) razsodilo:

Člen 39(2) ES nasprotuje temu, da se osebi, ki je v takem položaju kot tožeča stranka v postopku v glavni stvari, ob zamenjavi pogodbe o zaposlitvi za določen čas lektorja na izmenjavi s pogodbo o zaposlitvi za nedoločen čas jezikoslovnega sodelavca in strokovnjaka za materni jezik zavrne priznanje pravic, pridobljenih od dneva njene prve zaposlitve, glede povišanja plače, delovne dobe in prispevkov za socialno varnost, ki jih je plačal delodajalec, ker bi bil domači delavec v primerljivem položaju deležen ugodnosti takega priznanja. Predložitveno sodišče mora preveriti, ali gre v postopku v glavni stvari za tak primer.

Podpisi